

Votaziun federala dals 7 da mars 1993

Explicaziuns dal cussegl federal

Da tge sa tracti?

Augment dal dazi sin carburants

Dapi il 1936 è il dazi da basa sin carburants restà il medem. Cun in augment moderà da 20 raps duai la confederaziun obtegnair ulteriuras entradas da 1,3 milliardas francs; la mesadad da quellas duai servir per construir speditivamain a fin las vias naziunalas.

Text da la votaziun pag. 4, 8, 9
Explicaziuns pag. 2-7

Abrogaziun dal scumond da bancas da gieus

En Svizra èn las bancas da gieus scumandadas. Mintgin po dentant prubar sia fortuna en l'exteriur. Cun l'abrogaziun dal scumond da bancas da gieus èsi pussaivel d'augmentar l'attractividad turistica da la Svizra; l'AVS obtegna uschia ulteriurmain 150 milliuns francs ad onn.

Text da la votaziun pag. 12
Explicaziuns pag. 10-15

Iniziativa cunter ils experiments cun animals

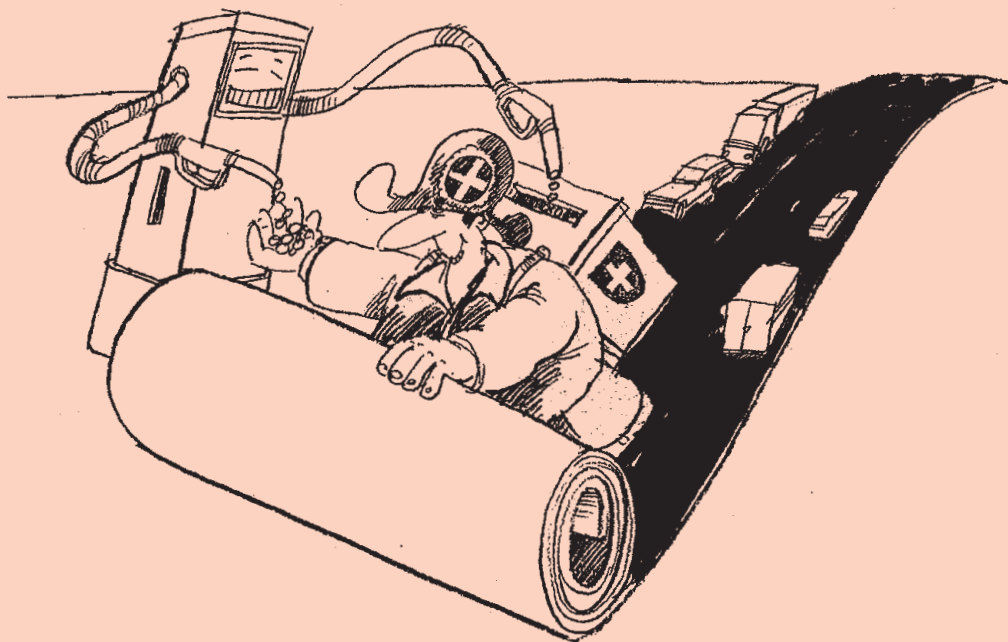
L'iniziativa dal pievel «per dismetter ils experiments cun animals» pretenda in scumond radical da tuts experiments cun animals. Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa, perquai che quella impediss fermamain la perscrutaziun en la medischina ed en la biologia.

Text da la votaziun pag. 18
Explicaziuns pag. 16-23

Emprim Project:

Lescha federala davart l'augment dal dazi sin carburants

650 milliuns francs ad onn per il traffic sin las vias e 650 milliuns per autras impurtantas incumbensas dal stadi.

Il pli impurtant en furma concisa

Las finanzas da la confederaziun ston vegnir sanadas

La confederaziun stat avant novas incumbensas; a medem temp stagneschan las entradas. Las consequenzas da quai èn deficits. Il cussegl federal ed il departament vulan frenar quest svilup. Cun rigurasas mesiras da spargn sin quasi tuts secturs vegnan las expensas futuras reducidas drastiscamain. Igl è però betg pussaivel da sanar las finanzas federalas be cun spargnar; dapli entradas èn ina necessitad absoluta. L'augmentaziun dals dazis sin carburants per 20 raps per liter porta a la confederaziun dapli entradas dad 1,3 milliardas francs ad onn. 650 milliuns vegnan a reducir ils deficits da la cassa federala e 650 milliuns èn previs per las vias ed uschia per ils automobilists.

Construcziun speditiva da las vias naziunalas

Il parlament ha pretendì da construir speditivamain a fin la rait da las vias naziunalas ed il cussegl federal ha concludì quai cun ses program da construcziun. Quai è però be pussaivel cun ils 650 milliuns francs tras l'augment dal dazi sin carburants.

Nagin augment dal dazi da basa dapi il 1936

Il mudest augment dal pretsch da benzina da 20 raps per liter è pli che giustifitgà. Il benzina custa oz realmain uschè

circa in terz dal pretsch da 1936. Dapi lez onn n'è il dazi da basa mai pli vegnì augmentà.

Quest augment è er en il senn da la protecziun da l'ambient

L'augment dal pretsch da benzina vegn betg ad influenzer essenzialmain il cumportament dals automobilists. El po però esser il motiv da desister da charrar cun l'auto senza basegn.

Objecziuns e temas

Il comité da referendum è da l'opiniun che la cassa federala saja da sanar en autra moda, per exempel cun mesiras da spargn anc pli rigurasas. L'augment sa cumpörtia dal rest be malamain cun la situaziun economica dad oz, ed el saja da dischavantatg per las regiuns muntagnardas e periferas.

Ponderaziuns dal cussegl federal e dal parlament

Senza questas plientradas vegniss il deficit dal stadi a crescher vinavant a moda smanatschanta. Auts deficits dal stadi han consequenzas desastrusas per noss'economia, tranter auter per quai ch'els chatschan ad aut ils tschains. Ultra da quai impedeschan els il stadi d'ademplier incumbensas impurtantas e quai avess consequenzas negativas per ils secturs socials u per las regiuns muntagnardas e periferas.

Text da la votaziun

Lescha federala davart l'augment dal dazi sin carburants

dals 9 d'october 1992

Art. 1

L'annexa (part tariffas d'import) tar la lescha davart las tariffas da dazi dals 9 d'october 1986 veqn midada tenor l'annexa agiuntada*.

Art. 2

Il conclus federal dals 22 da mars 1985 davart la differenziaziun dal dazi sin carburants veqn midà sco suonda:

Art. 2 al. 1

¹ Per benzin senza plum e na midà ch'è destinà sco carburant è il dazi sin carburants per 8 raps per liter pli bass che per benzin cun plum; il retgav ha da corresponder en ses total ad ina tariffa da 49.90 francs per 100 kg brut.

Art. 3

¹ En cas d'imposiziun da dazi davent da deposits privats (art. 42 da la lescha da dazi) veqn la tariffa da dazi applitgada ch'è en vigor il mument dal pajament definitiv dal dazi d'import.

² Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

³ Il cussegl federal fixescha la data da l'entrada en vigor.

* Paginas 8 e 9

Arguments dal comité da referendum

Il comité da referendum fa valair ils suandants arguments:

«Ils automobilists pajan gia avunda en la cassa federala. Il fiscus incassescha gia oz annualmain 5 milliardas francs dals duvraders da las vias. Cun quests daners èsi pussaivel da covrir tuttas expensas da las vias ed i restan anc onn per onn 2 milliardas francs en la cassa generala da la confederaziun. Ils automobilists dattan pia gia uss a la confederaziun dapli che quai che fiss necessari per lur agens basegns.

***Oz in augment dals pretschs da benzin e diesel da 20 raps: e damaun?** In na a l'augment dal dazi sin carburants è in na ad ulteriuras acziuns da rapina sin la bursa dals automobilists. Igl è gia oz conuschent ch'il cussegl federal n'è betg cuntent cun quest augment da 20 raps. El planisescha numerusas ulteriuras taxas sin donn e cust dal traffic sin via: ina taglia sin il CO₂, pli charas vignettas per las autostradas e pli grondas taxas per il traffic da camiuns a partir dal 1995, ina taglia d'energia, ecobonus, etc. etc.*

***L'augment da las taxas sin carburants correspunda fitg mal cun la situaziun economica dad oz.** Nus tuts – tant firmas sco tegnairechasa privats – stuain oz vegnir a frida cun augments da pretschs e restrenscher noss consum. Malgrà quai augmenta la confederaziun ina gia dapli las grevezzas fiscalas per finanziair sias expensas exageradas. Il preventiv da la confederaziun quinta per il 1993 cun in augment da las expensas da 7% e cun in augment dals custs per il persunal da l'administraziun e dals manaschis per 7,3%. Quai è ina impertinenza vers pajataglias, consuments, rentiers, famiglias, dischoccupads e.u.v.*

***Igl è finalmain uras da spargnar er tar la confederaziun.** Fin uss èsi struschamain vegni spargnà a moda efficazia. Il cuntrari: Cun mintga nova taglia èn durant il passà er las expensas vegnidadas augmentadas massivamain. La taxa supplementara sin ils carburants n'è per quest motiv nagina schliaziun duvrabla per sanar a lunga vista las finanzas da la confederaziun.*

***Da l'augment dal pretsch da benzin e diesel vegnan pertutgadas surtut quellas parts da la populaziun e quellas branschas, ch'èn spezialmain dependentas da l'automobil e dals transports sin las vias.** L'augment è surtut en disfavur dals abitants da las regions muntagnardas e periferas. Quest augment artificial dals pretschs dal carburant pericletescha però surtut plazzas da lavur en numerusas branschas. Ultra da quai vegen la chareschia generala augmentada per ulteriurs 0,4% be tras quest augment dal dazi sin carburants.*

***Naginas taglias per furmar reservas.** La confederaziun dispona oz da reservas da 1,4 milliardas per intents da vias. Cun quellas e cun las taxas actualas sin ils carburants po ella finanziair per ils proxims onns cumplainamain las expensas per las vias – spezialmain l'amplificaziun da la rait da las vias naziunalas. Per cas ch'i manca pli tard ils daners, dastgan quels be vegnir procurads cun augmentar il supplement dal dazi, il qual sto vegnir impundi per las vias. Ils daners da la via èn d'applitgar be per las vias.»*

Posiziun dal Cussegl federal

L'augment dal dazi sin carburants furma ensemen cun las mesiras da spargn ina contribuziun indispensabla per sanar las finanzas federalas. Ils ulteriurs 20 raps vegnan er a permetter da finanziar la finiziun pli speditiva da la rait da las vias naziunalas. Il benzin resta malgrà l'augment pli bunmartgà ch'èn ils pajais vischians. Igl è spezialmain cunvegnet d'acceptar il project per ils suandants motifs:

Igl è da spetgar deficits da milliardas

Las finanzas federalas smanatschan da crudar ord controlla. Per quest motiv han cussegl federal e parlament gia reduci las expensas per plirs tschients milliuns francs. Malgrà quai cuntanscha il deficit dal preventiv per il 1993 cifras da record. Ils aspects per ils proxims onns èn anc menders. Per ch'il stadi possa ademplir vinavant ses pensums en il servetsch da là publicitad sto el disponer d'ulteriuras entradas. Sche l'augment dal pretsch dal benzin vegn refusà, vegnan ils deficits a crescer onn per onn per ulteriuras 1,3 milliardas francs.

La sanaziun da las finanzas federalas è absolutamain necessaria

Per finanziar ils defizits previs, sto la confederaziun emprestar daners. Las summas enormas che la confederaziun, ils chantuns e las vischnancas ston emprestar, engrevgian il martgà da chapital e chatschan ad aut ils tschains. Sch'ins na chatta qua ina soluziun, vegn il svilup economic a sa retardar anc pli fitg. Ultra da quai fiss la

confederaziun sfurzada d'impunder ina part adina pli e pli gronda da sias entradas per pajar ils tschains dals daivets.

20 raps èn in cumpromiss

Il benzin costa oz realmain en Svizra, malgrà l'introducziun dal supplement sin il dazi, be anc usché circa in terz dal pretsch da l'onn 1936. Sch'ins pensa ch'il dazi da basa n'è betg pli vegnì augmentà dapi 56 onns, èsi segiramain giustifitgà d'auzar il pretsch per ulteriurs 20 raps per liter. Il cussegl federal aveva oriundamain proponì in augment da 25 raps, il parlament ha però decis in augment da 20 raps en il senn d'in cumpromiss.

L'augment è er en l'interess dals automobilists

L'augment dal pretsch da benzin è er en l'interess da las automobilistas e dals automobilists: La mesadad da las plientradas (650 milliuns francs ad onn) è prevista per il traffic sin via. 12 pertschient da quels van als chantuns per lur agens pensums. La pli gronda federaziun d'automobilists, il TCS, n'ha betg sustegnì il referendum. Er ils automobilists vulan che las pli

impurtantas parts da las vias naziunalas vegnian construidas a fin tenor plan fin l'onn 2002. Las vias naziunalas ch'èn anc da construir (strusch 20% da la rait da vias) sa chattan per la gronda part en la Svizra franzosa. Las investiziuns che vegnan fatgas cun la construcziun èn da speziala muntada per questa part dal pajais. Il pievel svizzer ha manifestà en las votaziuns dal 1990 ch'el veglia che las vias naziunalas vegnian construidas a fin. Senza ulteriuras entradas vegn la reserva da 1,4 milliardas francs en il fond da vias da la confederaziun ad esser consumada fin la fin dal 1994; la rait da las vias naziunalas na pudess per quest motiv betg vegnir construida a fin entaifer il termin giavischè.

Las taxas na cuvran betg ils custs da las vias

Malgrà la pretensiun dal comité da referendum na cuvran las taxas per autos privats e camiuns (inclusiv la vignetta e la taxa sin il traffic da camiuns) betg ils custs totals che vegnan chaschunads da las vias a la confederaziun, als chantuns ed a las vischnancas.

Il benzin è anc adina pli bunmartgà

Il benzin è en Svizra malgrà dazi da basa e supplement da dazi vesaivla-main pli bunmartgà che en tuts pajais vischinants. In liter benzin custa oz en Germania ed en l'Austria 30 raps dapli,

en Frantscha 40 raps ed en l'Italia 60 raps dapli. Quai promova il turissem da benzin ord quests pajais, quai vul dir viadis dad esters en Svizra cun la suletta finamira da tancar qua bunmartgà. Las regions da cunfin vegnan uschia engrevgiadas cun in traffic supplementar.

In cumportament che resguarda dapli l'ambient

L'augment previs dal dazi sin carburants duai avair per consequenza che las automobilistas ed ils automobilists desistian da viadis senza basegn e fetschian dapli diever dals meds da transport publics. Quai è giavischè dal punctg da vista da la protecziun da l'ambient. Il cussegl federal ha, cunter la pretaisa dals adversaris, desisti d'introducì in ecobonus. Per cas ch'ina taxa per influenzer las emissiuns da CO₂ duess vegnir introducida pli tard sin l'intschess da la CE e da la Svizra, vegniss il cussegl federal a resguardar l'augment dal pretsch da benzin.

Per quests motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament d'approvar la midada da la lescha davart las tarifas da dazi e cunquai l'augment dal dazi sin carburants da 20 raps per liter.

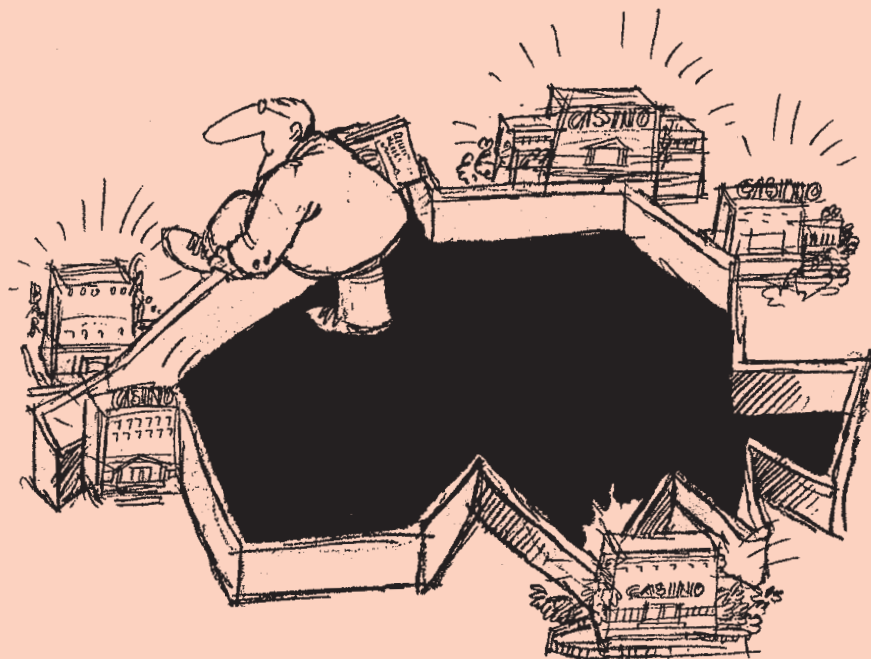
Augment dal dazi sin carburants

Annexa

Tariffa nr.	Denominaziun da la rauba	Tariffa da dazi per 100 kg brut		Tariffa nr.	Denominaziun da la rauba	Tariffa da dazi per 100 kg brut	
		TG	TA			TG	TA
		Fr.	Fr.			Fr.	Fr.
2707.	lelis ed auters products da la destillaziun da catram da cotgla ad auta temperatura; sumegliants products en ils quals las parts aromaticas en la paisa surpassan quellas na aromatizadas:						
	- benzols:						
10 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90	13 10	-- butans:		
	- tutuols:				-- per il diever sco carburant	19.90	19.90
20 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90		-- etilens, propilens, butilens e butadiens:		
	- xilols:			14 10	-- per il diever sco carburant	19.90	19.90
30 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90		-- auters:		
	- naffalins:			19 10	-- per il diever sco carburant	19.90	19.90
40 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90		- en stadi da gas:		
	- autras maschaidas d'idrocarbuns aromaticas en ils quals 65% u dapli da lur volum (includ la perdita), èn destillads a 250° C, segund la metoda ATM D 86:			21 10	-- per il diever sco carburant	19.90	19.90
50 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90		-- auters:		
	- fenols:			29 10	-- per il diever sco carburant	19.90	19.90
60 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90	2901.	Iidrocarbuns, aciclis:		
	- auters:				- saziads:		
91 10	-- per il diever da carburant	49.90	49.90		-- da gas, er liquids:		
	-- auters:			10 11	-- per il diever sco carburant	19.90	19.90
99 10	--- per il diever sco carburant	49.90	49.90		- auters che tals da gas:		
				10 91	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
2709.	lelis derivants da petroli u da minerals bituminus, crivs:				- na saziads:		
	- per il diever sco carburant	49.90	49.90		-- etilens:		
2710.	lelis derivants da petroli u da minerals bituminus, cun excepziuns d'ielis crivs; preparaziun ni numnada ni inclusa, cun ina part da la paisa da 70% u dapli da ieli da petroli u d'ielis da minerals bituminus, en ils quals quests ielis furman ina part essenziala:			21 10	-- per il diever sco carburant	19.90	19.90
	- per il diever sco carburant:				-- propens (propilens):		
	-- benzin u sias fracziuns:			22 10	-- per il diever sco carburant	19.90	19.90
00 11	--- senza plum e senza midadas e destinà sco carburant	49.90	49.90		-- butens (butilens) e ses isomers:		
	--- auters	49.90	49.90	23 10	-- per il diever sco carburant	19.90	19.90
00 13	-- white spirit	49.90	49.90		-- buta-1,3-diens ed isoprens:		
00 14	-- ieli Diesel	47.30	47.30		--- buta-1,3-diens:		
00 15	-- petroli	47.30	47.30	24 11	--- per il diever sco carburant	19.90	19.90
00 19	-- auters	47.30	47.30		--- isoprens:		
2711.	Gas natiral ed auters idrocarbuns da gas:			24 21	--- per il diever sco carburant	49.90	49.90
	- en furma liquida:				-- auters:		
	-- gas natiral:				--- da gas, er liquids:		
11 10	-- per il diever sco carburant	19.90	19.90	29 11	--- per il diever sco carburant	19.90	19.90
	-- propan:				-- auters che tals da gas:		
12 10	-- per il diever sco carburant	19.90	19.90	29 91	--- per il diever sco carburant	49.90	49.90
				2902.	Iidrocarbuns, ciclis:		
					- aliciclis:		
					- cicloexans:		
				11 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
					-- auters:		
				19 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
					- benzol:		
				20 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
					- toluol:		
				30 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
					- xilols:		
					-- o-xilol:		
				41 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
					-- m-xilol:		
				42 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
					-- p-xilol:		
				43 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90

Tariffa nr.	Denominaziun da la rauba	Tariffa da dazi per 100 kg brut		Tariffa nr.	Denominaziun da la rauba	Tariffa da dazi per 100 kg brut	
		TG	TA			TG	TA
		Fr.	Fr.			Fr.	Fr.
44 10	-- maschaidas d'isomers da xilol: -- per il diever sco carburant	49.90	49.90	42 10	-- per il diever sco carburant -- eters monobutils da l'etilenglicol u dal dietilenglicol:	49.90	49.90
60 10	- etilbenzol: -- per il diever sco carburant	49.90	49.90	43 10	-- per il diever sco carburant -- auters eters monoalchils da l'etilenglicol u dal dietilenglicol:	49.90	49.90
70 10	- cumol: -- per il diever sco carburant	49.90	49.90	44 10	-- per il diever sco carburant -- auters:	49.90	49.90
90 10	- auters: -- per il diever sco carburant	49.90	49.90	49 10	-- per il diever sco carburant - eter-fenols, eter-alcohols-fenols e lur derivats alogens, sulfonats, nitrats u nitros:	49.90	49.90
2905.	Alcohols aciclis e lur derivats alogens, sulfonats, nitrats u nitros: - monoalcohols saziads: - metanol (alcohol metilic):			50 10	-- per il diever sco carburant - peroxids d'alcohol, peroxids d'eter, peroxids da cheton e lur derivats alogens, sulfonats, nitrats u nitros:	49.90	49.90
11 10	-- per il diever sco carburant -- propan-1-ol (alcohol propil) e ses isomers (alcohol isopropil):	49.90	49.90	60 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
12 10	-- per il diever sco carburant -- auters butanols:	49.90	49.90	3811.	Meds cunter detonaziuns, antioxidant, antigums, meglieraturs da la viscositad, additives cunter la corrosiun ed auters additives preparads per ielis minerals (inclusiv carburants) u per auters liquids applitgads per ils medems intents sco ils ielis minerals: - auters:		
14 10	-- per il diever sco carburant -- pentanol (alcohol amil) e ses isomers:	49.90	49.90	90 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
15 10	-- per il diever sco carburant -- octanol (alcohol octil) e ses isomers:	49.90	49.90	3814.	Meds da soluziun e da rarificaziun organics cumponids, ni numnads ni inclus insanu'uter; preparaziuns per allontanar culurs u vernichs:		
16 10	-- per il diever sco carburant -- auters:	49.90	49.90	00 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
19 10	-- per il diever sco carburant - monoalcohols na saziads: - alcohol allil:	49.90	49.90	3817.	Maschaidas d'alchilbenzol e maschaidas d'alchilnaftalin, cun excepziun da talas dals nrs. 2707 u 2902: - maschaidas d'alchilbenzol: - maschaidas d'alchilnaftalin:	49.90	49.90
21 10	-- per il diever sco carburant - alcohols terpenis aciclis:	49.90	49.90	10 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
22 10	-- per il diever sco carburant -- auters:	49.90	49.90	20 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90
29 10	-- per il diever sco carburant	49.90	49.90	3823.	Meds liants preparads per furmas u nuschepls da cular; products chemics e preparaziuns da l'industria chimica u d'industrias parentadas (inclusiv maschaidas da products natirals), ni numnads ni inclus insanu'uter; restanzas da l'industria chimica u d'industrias parentadas, ni numnadas u inclusas insanu'uter: - auters:		
2909.	Eters, eter-alcohols, eter-fenols, eter-alcohols-fenols, peroxids d'alcohol, peroxids d'eter, peroxids da cheton (da constituiun chimica na unifurma) e lur derivats alogens, sulfonats, nitrats u nitros: - eters aciclis e lur derivats alogens, sulfonats, nitrats u nitros: - auters:			90 30	-- products per il diever sco carburant	49.90	49.90
19 10	-- per il diever sco carburant - eters aliciclis e lur derivats alogens, sulfonats, nitrats u nitros:	49.90	49.90				
20 10	-- per il diever sco carburant - eters aromatics e lur derivats alogens, sulfonats, nitrats u nitros:	49.90	49.90				
30 10	-- per il diever sco carburant - eter-alcohols e lur derivats alogens, sulfonats, nitrats u nitros: - eters monometils da l'etilenglicol u dal dietilenglicol:	49.90	49.90				

**Segund project:
Conclus federal davart l'abrogaziun
dal scumond da bancas da gieus**

Il scumond da las bancas da gieus n'è betg pli confirm al temp. Las bancas da gieus da l'autra vart dals cunfins pon vegnir frequentadas da la Svizra anora senza fadia.

Il pli impurtant en furma concisa

La regla dal da tschintg francs

Dapi il 1928 scumonda nossa constituziun l'instituziun ed il manaschi da bancas da gieus. Permess èn be gieus da fortuna cun metter maximal tschintg francs. Spezialmain circuls da turissem han adina puspè pretendì ch'il scumond saja d'abrogar, cunquai ch'el muntia in dischavantatg per noss lieus da cura vers quels da l'exteriur.

Ina restricziun antiquada

Il scumond da las bancas da gieus n'è betg pli confirm a noss temp e po er vegnir guntgì senza difficultads. Na per nagut vegnan manads plirs casinos da gieus en ils pajas cunfinants directamain al cunfin svizzer (Bregenz, Campione, Divonne, Evian e Konstanz). Quels vegnan frequentads surtut da Svizzers, pertge ch'els èn levamain da cuntanscher. Ultra da quai po mintgin emplenir ora cedels da lotto e toto per tge import ch'el vul.

Er per l'avegnir cundiziuns rigurusas

L'abrogaziun dal scumond total da bancas da gieus na vul betg dir ch'i vegnia arranschà gieus da fortuna dapertut ed illimitadamain. Bancas da gieus duain anzi vegnir permessas per l'avegnir en Svizra be sut la surveglianza rigurusa da las autoritads. In sistem da concessiun e controllas minuziusas vegnan a garantir ch'il manaschi da gieus saja limità e succedia en ina furma reglada.

150 milliuns francs per l'AVS/AI

Tenor las calculaziuns duess la Svizra obtegnair annualmain radund 150 milliuns francs or dal retgav dals gieus a partir dal 1996. Quests imports servan exclusivamain per finanzia l'assicuranza da vegls e survivents (AVS) e l'assicuranza d'invaliditad (AI).

Text da la votaziun

Conclus federal davart l'abrogaziun dal scumond da las bancas da gieus

dals 9 d'october 1992

I

La constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 34^{quater} al. 2 lit. b

- b. cun ina contribuziun da la confederaziun da maximal la mesadad da las expensas; quella vegn cuverta en emprima lingia da las entradas nettas da la taglia e dal dazi sin tubac sco er da l'imposiziun da taglia sin bavrondas destilladas (art. 39bis al. 9) e dals retgavs bruts da gieus or dal manaschi da bancas da gieus (art. 35 al. 5).

Art. 35

¹ La legislaziun davart l'instituziun ed il manaschi da bancas da gieus inclusiv automats da gieus da fortuna cun gudogns en daner è chausa da la confederaziun.

² Bancas da gieus dovran ina concessiun da la confederaziun. Ella resguarda tar dar la concessiun las relaziuns regiunalas, ma er ils privels colliads cun ils gieus da fortuna.

³ La legislaziun fixescha ils limits da l'import che po vegnir mess.

⁴ L'admissiun d'automats da gieus d'inschign cun pussaivladad da gudagnar daners resta resalvada a la legislaziun chantunala.

⁵ Ina taxa da bancas da gieus, dependenta dal retgav, da maximal 80 pertschient dals retgavs bruts dals gieus or dal manaschi da las bancas da gieus è da consegnar a la confederaziun. Ella vegn applitgada per cuvrir la contribuziun da la confederaziun a l'assicuranza da vegls e survivents ed a l'assicuranza d'invaliditad.

⁶ La confederaziun po prender las mesiras adattadas er concernent las lottarias.

II

¹ Quest conclus è suttamess a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² Il cussegl federal fixescha la data da l'entrada en vigur.

Tge vul il project?

Premissas futuras per las bancas da gieus

Cun ina midada da la constituziun duai il scumond total da las bancas da gieus vegnir abrogà. Las premissas per las bancas da gieus en Svizra duain vegnir regladas cleramain tras ina lescha. L'instituziun ed il manaschi da bancas da gieus dovran ina concessiun da la confederaziun. Avant che questa vegn dada, sto l'interessent inoltrar ina dumonda che vegn examinada tenor differents criteris (infrastructuras avant maun, turissem, relaziuns regiunalas, territori cumpiglià e tradiziuns).

Be in dumber limità da bancas da gieus

Il sistem da concessiun previs en la lescha garantescha che la confederaziun limiteschia e controlleschia riguru-

samain ensemen cun ils chantuns il dumber ed il manaschi dals gronds casinos. Nagin chantun vegn sfurzà d'acceptar in casino da gieus cunter sia veglia. Davart l'admissiun d'automats da gieus d'inschign cun la pussaivladad da gudagnar daners decidan ils chantuns sco fin uss.

Las taxas da las bancas da gieus

Igl è previs che las bancas da gieus ston dar a la confederaziun mintgamai tenor la svieuta fin ad 80 pertschient dals retgavs bruts dals gieus. Il retgav brut dals gieus è l'import che resta al casino da gieus suenter avair deducì ils pajaments da gudogns. Questas entradas èn d'impunder sco ils retgavs da las taglias sin tubac ed alcohol per finanziar la contribuziun da la confederaziun a l'AVS/AI.

Posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal vulesch permetter in dumber da bancas da gieus limità e controllà rigurusamain e quai pervi da las plientradas che vegnan spetgadas per l'AVS/AI ed en l'interess dal turissem. Il scumond total da fin uss da las bancas da gieus n'è betg conform al temp. Per la novaziun èsi da numnar spezialmain ils suandants motivs:

Dapli daners per l'AVS

Ils tschintg casinos exters al cunfin svizzer vivan spezialmain da visitadras e visitaders da la Svizra. La cumpart dals daners svizzers da las bancas da gieus che vegn dada or en l'exteriur è consequentamain gronda. Nossa atgna cassa federala profitass da permetter bancas da gieus en Svizra. Da talas resursas è spezialmain l'AVS dependenta urgentamain. Ins quinta che l'AVS pudess obtegnair a partir dal 1996 annualmain 150 milliuns francs or da las bancas da gieus.

Ina schanza per il turissem

Exempels en l'exteriur mussan che bancas da gieus sa sviluppan ad instituziuns attractivas per il turissem. L'admissiun da talas instituziuns meglierassan senza dubi l'attractivitat da noss lieus da cura, rinforzassan la posiziun dal turissem svizzer e dessian impuls positivs en favur da l'economia regionala.

Il scumond n'è betg pli conform al temp

La convivenza en noss stadi sa basa per la gronda part sin l'atgna responsabladad da las burgaisas e dals burgais. Il stadi intervegn be là, nua ch'insatgi sto vegnir protegì u nua ch'igl è d'impedir excess. Il scumond da las bancas da gieus è a ses temp vegnì relaschà sco mesira da protecziun. En noss temp cun sia gronda mobilitad funcziuna questa protecziun struschamain pli: tgi che ha plaschair dal giu po cuntanscher en curt temp ina banca da gieus da l'autra vart dal cunfin. Il scumond na correspunda betg pli a la chapientscha da la libertad persunala da noss temp.

Las deliberaziuns en il parlament

En il parlament ha ina gronda maioritad suandà quests arguments ed ha approvà cleramain il project. Ina minoritad è stada da l'opiniun che l'abrogaziun dal scumond saja moralmain

dubiusa ed ha fatg attent a las consequenzas: Bancas da gieus pon promover il regl da giugar e chaschunar miseria sociala. Ultra da quai èsi vegnì dà expressiun da la tema che casinos da gieus possian sustegnair e promover il lavar daners suspectus.

Surveglianza rigurusa tras las autoritads

L'abrogaziun dal scumond da las bancas da gieus na vul betg dir ch'ì possia dar dapertut casinos da gieus na controllads. Ina surveglianza rigurusa, in sistem da concessiun rigurus sco er controllas adattadaś da l'access vegnan anzi ad impedir severamain eventualas provas da lavar daners ed auters excess. Sco ch'ìgl è sa mussà en l'exteriur vischinanţ èsi pussaivel da garantir in manaschai da gieus en urden, sch'ìls casinos èn manads e survegliads endretg. Casinos gidan ultra da quai a cumbatter la derasaziun illegala da gieus da fortuna per daners.

Per tuts quests motivs recumondan cussegl federal e parlament d'approvar il conclus federal davart l'abrogaziun dal scumond da bancas da gieus.

Terz project:

Iniziativa dal pievel «per dismeter ils experiments cun animals»

Senza experiments cun animals èsi struschamain pussaivel da
sviluppar novs medicaments.

Il pli impurtant en furma concisa

Pretensiun extrema da l'iniziativa

L'iniziativa dal pievel «per dismetter ils experiments cun animals» pretenda in scumond total dals experiments cun animals. Als iniziants vai però per dapli che mo per la protecziun dals animals. Els pretendan numnadamain che la medischina saja ida ina via fallada cun experimentar cun animals. Il diever da medicaments ch'èn vegnids svilup pads tras experiments cun animals portia als umans dapli donn che gudogn.

Grazia als experiments cun animals pli paucas malsognas

L'iniziativa parta da supposiziuns fausas. Ils success da la medischina e da la biologia cumprovan insatge tut auter: Ils experiments cun animals en la perscrutaziun medicinala e biologica han manà a grondas scopertas ed a conuschientschas impurtantas. Senza experiments cun animals na fissan bleras malsognas ed epidemias mai vegnidas surventschidas. La virola, la paralisa infectusa, il tifus, la difteria, la sifilis, la colera e la tuberculosa pon oz vegnir cumbattidas cun success, perquai che las metodas da cura correspundentas èn vegnidas svilupadas tras experiments cun animals.

Restricziuns dals experiments cun animals

L'uman ha da vegl ennà duvrà animals per pudair mantegnair sasez. Decisiv per la motivaziun morala è, sche l'uman fa diever da l'animal a moda schanegianta ed en ina dimensiun giustifigabla. L'animal merita respect ed in tractament cun tutta responsabladad. Exactamain quai è il senn e l'intent da la lescha davart la protecziun dals animals ch'è vegnida formulada pli rigurosamain il 1991. Duas iniziativas che han vullì pretender anc dapli èn vegnidas refusadas dal pievel il 1985 ed il 1992.

Ponderaziuns dal cussegl federal e dal parlament

Cussegl federal e parlament refusan questa iniziativa. Experiments cun animals èn indispensabels per il progress en la medischina ed en la biologia. Senza experiments cun animals fissan secturs essenzials da la perscrutaziun medicinala e biologica en l'industria ed a las universitads bloccads en lur svilup. La perscrutaziun e la produczion chemica-farmaceutica stuessan vegnir dischlocadas en l'exteriur. Il svilup da novs medicaments, da serums e da metodas chirurgicas, ma er las examinaziuns da medicaments fissan engrevgiads en Svizra. In scumond total dals experiments cun animals n'è betg da responsar.

Text da la votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «per la dismessa dals experiments cun animals»

dals 18 da december 1992

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel «per la dismessa dals experiments cun animals» dals 26 d'october 1990 vegn suttamesa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² Ella sa cloma:

I

La constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 25ter

¹ Experiments cun animals cun finamiras informativas, diagnosticas, scientificas, profilacticas, terapeuticas u economicas sco er per intents d'instrucziun e d'emprender e che sa basan sin la medischna umana èn scumandads sin il territori da la Confederaziun svizra.

Il scumond vala er per examinaziuns da consequenzas, effects u cumputaivladads che vegnan fatgas vi da l'animal. Tar quellas èsi er da quintar las examinaziuns pertutgant la toxicitad, las qualitads d'ina substanza che midan ils gens (mutagenitad), chaschunan tumors (ogenitad dal cancer) u pregiuditgeschan la fertilitad e fan donn a l'embrio (teratogenitad).

² Il scumond d'experiments cun animals s'extenda er sin:

- a. la perscrutaziun da basa e da cumportaments;
- b. la perscrutaziun da la medischna veterinaria;
- c. la perscrutaziun militara, la perscrutaziun da l'univers, la perscrutaziun nucleara e la perscrutaziun da la radiaziun;
- d. la perscrutaziun e la fabricaziun da tutta rauba da diever, da rauba industrial e commerciala da tutta spezia, inclus tutta cosmetica, serums e materias da vaccinaziuns, e tutta ulteriura producziun per la medischna umana;
- e. manipulaziuns da gens vi d'animals cun spina dorsala inclusiv ibridas e chimeras.

II

Las disposiziuns transitorias da la constituziun federala vegnan cumplettadas sco suonda:

Disposiziuns transitorias art. 20

Tgi che violescha art. 25ter da la constituziun federala vegn puni cun praschun u multa.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

Arguments dal comité d'iniziativa

Ilis iniziants motiveschan lur iniziativa dal pievel sco suonda:

«Ilis experiments cun animals vegnan er finanziads cun noss daners da taglia; ma tge porta quai a nus? Ins pretenda ch'ils experiments cun animals promovian il progress da la medischina; ma medicaments han, empè da gidar, chaschunà donns e mortoris ed èn savens vegnids retratgs dal martgà. Quai vala en la medema maniera per serums, agro-chemicalias e rauba da diever, che sa basan tuts sin experiments cun animals.

Publicaziuns medicinalas da muntada conferman che numerus tumors privlus d'umans èn la consequenza da quests products e da la contaminaziun da l'ambient, ed ellas cumprovan che blers medicaments or d'experiments cun animals èn meds palliativs che promovan malsognas existentas e chaschunan novas malsognas. Ilis mortoris en consequenza da malsognas, ch'èn vegnidas cumbattidas tras numerus experiments cun animals, s'èn augmentads vesavilmain: astma bronchiala, tumors, diabetes, malsognas da la circulaziun dal sang e malsognas reumaticas e.u.v.

Ins pretenda, sch'ils experiments cun animals vegnissan dismiss:

A. « La perscrutaziun vegniss bloccada ». Dal tuttatafg fauss! I dat metodas da perscrutaziun segiras senza stuair far experiments cun animals che han effectuà gronds progress da la medischina (malsognas infectusas e.u.v.). **La perscrutaziun è necessaria e dovra sustegnimint; ma ella sto servir a l'uman e na defender ilis interess da singuls.** Igl è pussaivel da sviluppar tar nus ina perscrutaziun moderna d'aut nivo, sco en auters pajais, pli bunmartgada e na repetitiva e privlusa sco la perscrutaziun sin via d'experiments cun animals.

B. « Las interpresas d'industria fugissan en l'exteriur ». Fauss! Las multinaziunalas svizras s'èn gia derasadas en 150 pajais, nua ch'ellas occupeschan quatter tschintgavels da lur persunal; en Svizra resta be in tschintgavel dals posts da lavur. Cun insister sin la perscrutaziun sin via d'experiments cun animals, ch'è savens responsabla per products inefficacis e privlus, fa ins donn a l'economia.

Blers animals vegnan maltractads en labors d'experiments en Svizra a moda na tolerabla: A giats vegnan ilis eglis extirpads; lur chavazza vegn perforada per pudair implantar electrodas en il tscharvè; a tgauns vegn l'ossa rutta e resgiada permez; lur tschilez e lur giargiatta sco er tscherts gnervs vegnan tagliads permez; schemgias, cunigl, raspuns, nursas, ratuns e.u.v. ston patir il medem maltractament. **Ma co pon ins pretender ch'ina mieur regeschia egualmain sco in uman? Na da smirvegliar che bleras malsognas umanas èn la consequenza d'ina perscrutaziun che fa donn a nossa sanadad, ina perscrutaziun che vegn sustegnida dals profitaders da quella, e che nus stuain pajar cun noss daners da taglia e cun l'explosiun dals custs sanitar.**

Ilis medis ch'èn per la dismissa da la vivisecciun recumondan d'ACCEPTAR L'INIZIATIVA, PIA DA VUSCHAR « GEA ».

Posiziun dal Cussegl federal

In scumond da tuts experiments cun animals avess grondas consequenzas na be per la perscrutaziun en la medischna ed en la biologia, mabain er per il provediment medicinal dals umans e dals animals sco er per l'industria farmaceutica svizra e per las universitads. L'iniziativa e da refusar spezialmain per ils suandants motivs:

Finamira extrema

Ils iniziants vulan scumandar tuttas spezias d'experiments cun animals sin tuts secturs essenzials da la perscrutaziun. Els partan da la supposiziun na scientifica, che la perscrutaziun medicinala haja disdi e ch'ils medicaments sviluppads tras experiments cun animals hajan chaschunà dapli donn che gudogn. Il cussegl federal na parta tuttavia betg quest'opiniun. Igl è dentant ina realitad che las enconuschientschas en la medischna ed en la biologia han contribuì en nundumbraivels cas a salvar la vita e cumbatter cun success malsognas d'umans e d'animals (per ex. virola e paralisa infectusa, zoppina e frenesia). La gronda multifariadad dals medicaments, dals serums e da las tecnicas medicinalas che statan oz a disposiziun cumprova incontestablmain che las finamiras extremas dals iniziants èn faussas.

Ina defurmaziun da la realitad

Ils auturs da l'iniziativa dessegnan in maletg defurmà da la pratica e dals

resultats dals experiments cun animals. Quests experiments vegnan fatgs oz be sut cundiziuns fitg rigurusas. Intervenziuns grevas ed impurtantas vegnan fatgas sut narcosa. Ils animals duvrads per ils experiments ston en mintga cas vegnir tractads il meglier pussaivel.

Engianantas ed unilateralas èn er las pretensiuns dals iniziants ch'ils medicaments sviluppads tras experiments cun animals hajan chaschunà malsognas, tumors e mortoris.

In scumond total n'è betg da responsar

Medicaments e materias (spezialmain serums) che vegnan mess en circulaziun ston vegnir examinads en organismes vivs concernent lur effects. Da vart da la gronda maiortad dals scienziats vegni cumprovà persvadentmain, che quai saja en blers secturs biologics-medicinals e da la perscrutaziun chemica-farmaceutica be pussaivel tras experiments cun animals. Il

medem vala per l'ulterior svilup da metodas medicinalas (per ex. transplantaziuns da magugl da l'ossa); questas metodas pon ad interim be vegnir perscrutadas e meglieradas tras experiments cun animals. I na fiss betg da responsar da metter medicaments sin il martgà senza avair fatg ordavant tuttas examinaziuns necessarias. In scumond total dals experiments cun animals pregiuditgass grondamain il provediment medicinal da l'uman e dals animals ed è per quest motiv da refusar.

In affrunt cunter la scienza e l'economia

L'industria chemica-farmaceutica è dependenta da la perscrutaziun sin via d'experiments cun animals. Ella stuess, per cas che l'iniziativa vegniss acceptada, dischlocar sia activitad da perscrutaziun e da produenziun en l'exteriur, nua ch'igl è permess d'exequir experiments cun animals. Numerus posts da lavur e preziasas enconuschientschas massan a perder per noss pajais.

Er nossas universitads fissan impedidas en lur lavur da perscrutaziun e da svilup. Ellas n'havessan betg la pussaivladad da far quai en l'exteriur. Quai n'avess betg be effects negativs per il

svilup da novs products medicinal-farmaceutics, mabain er tals per il stadi da furmaziun e scolaziun da nos perscrutaders e medis. L'acceptaziun da l'iniziativa pregiuditgass grondamain l'aut nivo da nosa perscrutaziun medicinala, veterinar-medicinala, chemica, farmaceutica e biologica.

Pli paucs experiments cun animals grazia a la collavuraziun internaziunala

In'insla svizra senza experiments cun animals vegniss struschamain a megliar la situaziun dals animals, uschè ditg che quests experiments pon vegnir fatgs en ils pajais vischinants. Almain ina part dals experiments cun animals exequids en Svizra vegniss simplamain transferida en l'exteriur. Igl è per quest motiv pli convegnent da sa stentar per soluziuns che vegnan coordinadas e renconuschidas sin il champ internaziunala. Uschia vul ins per exempel impedir che experiments cun animals – per sviluppar medicaments u per examinar la nunnuschaivladad da materias – vegnian repetids en plirs stadis. Il Cussegl d'Europa e las organisaziuns per la collavuraziun e la sviluppaziun economica (OECD) han gia elavurà schliaziuns sin quests secturs.

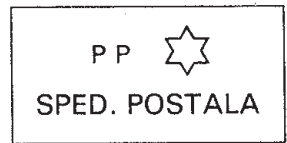
Pertge experiments cun animals?

Il progress en la medischna e biologia avain nus d'engraziar per ina buna part a las enconuschientschas obtegnidas tras ils experiments cun animals. Malsognas sco paralisa infectusa, virola, tifus, difteria, sifilis, colera, tuberculosa, ma er epidemias d'animals sco la zoppina u la frenesia han pudì vegnir frenadas e tschessentadas u tractadas cun success grazia als experiments cun animals. La medischna ha er pudì registrar grazia a tals experiments success da guariziun extraordinaris sin ils suandonts secturs: malsognas da la circulaziun dal sang (auta pressiun dal sang), malsognas dal lom (astma), malsognas dal sistem da la gnerva (depressiuns), malsognas da la pel (eczems), malsognas reumaticas ed endocrinas (diabetes) sco er tumors e leuchemias. Er il svilup da numerusas operaziuns chirurgicas che han salvà la vita u meglierà il viver (narcosa, substituziun da sang e da substanzas organicas, maschinas per la funcziun da cor e lom, cumbat da schocs, tractaments intensivs e.u.v.) na fiss betg stà pussaivel senza far ordavant experiments cun animals.

La lescha davart la protecziun dals animals è sufficienta

Dapi il 1981 ha la legislaziun davart la protecziun dals animals effectuà successivamain meglieraziuns da muntada. La lescha limitescha ils experiments cun animals sin la mesira absolutamain necessaria. Il dumber dals animals duvrads per experiments s'è reduci per pli che la mesadad dapi il 1983. Il tractament dals animals per quests experiments è vegni meglierà considerablmain. Incumbensads cun la protecziun dals animals represchantan en bles cas ils interess da la protecziun dals animals a las universitads ed en l'industria. Las organisaziuns per la protecziun dals animals han sin il champ chantunal in dretg da cooperaziun en las cumissiuns per la protecziun dals animals. Ultra da quai vegni promovì il svilup da metodas experimentalas alternativas. Tut questas mesiras mussan ch'ils animals vegnian tractads cun senn da responsabladad. Ils interess dals umans, ma er quels dals animals, vegnan resguardads meglier cun applitgar rigurusamain las disposiziuns vertentas da la lescha davart la protecziun dals animals che cun ina soluziun radicala.

Per tuts quests motivs recumondan cussegl federal e parlament da refusar l'iniziativa dal pievel «per dismetter ils experiments cun animals».

Spediziuns enavos a la
controlla d'abitants da
la vischnanca

Recumandaziun a votantas e votants

Il cussegl federal ed il parlament recumondan a votantas e votants per ils motivs allegads da vuschar ils 7 da mars 1993 sco suonda:

- **GEA** a la lescha federala davart l'augment dal dazi sin carburants
- **GEA** al conclus federal davart l'abrogaziun dal scumond da las bancas de gieus
- **NA** a l'iniziativa dal pievel «per dismetter ils experiments cun animals»